

Foto: Inger Hansen

Forebyggende tiltak mot rovviltskader

Rovviltklaver

Inger Hansen

Det finnes ulike typer rovviltklaver av plast, metall eller nylon på markedet. Felles for disse er at den breie klaven/halsbåndet fysisk skal hindre strupe- og nakkebitt forårsaket av rovvilt på sau og lam.

Virkning overfor ulike rovviltarter

Rovviltklaver er regnet for mest aktuelt der det er fare for gaupeangrep. Gaupe tar helst lam og dreper byttet ved strupebitt. Overfor jerv har klavene hatt liten effekt. Klavene er antatt å gi en viss beskyttelse mot løshund og rev, men dette er lite undersøkt.

Erfaringer med rovviltklaver i Norge

Rovviltklaver er prøvd i flere områder, først og fremst i deler av landet med større tap av lam til gaupe, blant annet i Troms, Nordland, Oppland, Nord- og Sør-Trøndelag, Buskerud og Telemark. Resultatene fra utprøvinger av klavene er ikke entydige. I enkelte områder er tapsomfanget redusert med opp mot 50% på lam med klaver, i andre området har tiltaket ikke hatt noen tapsreduserende effekt i det hele tatt. Generelt har skadefrekvensen på lam med klaver blitt redusert i forhold til umerkede lam og søyer i samme eller tilgrensende områder. Hvorvidt

dette skyldes at tiltaket kan ha en skadeforskyvende effekt, bør klarlegges nærmere.

Kostnader med klaver

Rovviltklavene som er å få er rimelige i innkjøp. I dag ligger prisen pr klave på ca. kr. 30,- (ekskl. MVA).

Innkjøp av klaver er en engangskostnad, da klavene brukes uten vedlikehold i flere sesonger før de må skiftes ut.

Støtteordninger

Rovviltklaver er et av flere tiltak som kan bevilges støtte over ordningen "forebyggende tiltak mot rovviltskade på husdyr og tamrein".

Støtteordningen administreres gjennom fylkesmennene, men det er de regionale rovviltneemdene som bestemmer hvilke tiltak som skal prioriteres.

Dyrehelse

Bruken av halsklaver har ikke vært ukomplisert. Alle klavene skal ha en ekspanderende strikk-del, men klavene kan likevel bli enten for stramme eller for romme. Det er meldt om tilfeller der lam enten har tredd en framfot gjennom klaven, satt seg fast eller fått sårskader og betennelser på grunn av halsklaven. Slike tilfeller kan innebære store lidelser og/eller død. Eksemplene på skader forårsaket av halsklaver har stort sett vært presentert som enkelttilfeller. Det ser ikke ut til at halsklavene har innvirning på tilveksten til lammene.

Kunnskapsbehov

- Behov for systematisk sammenstilling av resultater, analyse og konklusjon om hvorvidt klavebruk faktisk reduserer tap til gaupe. Oversikt over omfanget av skader forårsaket av selve halsklaven, samt eventuell sammenligning mellom klavetyper ut fra dyrevernmessige hensyn
- Dokumentasjon over tiltakets eventuelle skadeforskyvende effekt
- Utprøving av halsklaver i kombinasjon med lukt

Litteratur/informasjon

Bjørn, R., Mogstad, D.K. & Jetne, E.. 2002. Forebyggjande tiltak mot rovviltsskadar på sau og rein. Evaluering av tiltak og verkemiddelbruk i fylka, 1998-2001. Grønn forsknings rapport nr. 40/2002. Planteforsk Tjøtta fagsenter.

Bø, T. 1993. Klavemerking av lam som forebyggende tiltak mot rovviltsskader.

Fylkesmannen i Nordland, Miljøvernavdelingen. Notat, 9 s.

Gautestad, A.O., Myrsterud, I. & Myrsterud, I. 1996. Evaluering av kunnskapsgrunnlaget om forebyggende tiltak mot rovviltsskader.

Oppdragsrapport. Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, 40s.

Kleiv, K.M.F. 2001. Evaluering av halsklaver på lam som forebyggende tiltak mot gaupeskarer i Telemark. Cand. Agric. oppgave i naturforvaltning, Inst. for biologi og naturforvaltning, Norges landbrukshøgskole, 34 s.

Miljøverndepartementet & Landbruksdepartementet 1996. Forebyggende tiltak mot rovviltsskader i landbruket.

Fagredaktør denne utgaven:
Fou- leder Ronald Bjørn, Bioforsk Nord Tjøtta

Ansvarlig redaktør:
Forskningsdirektør Nils Vagstad, Bioforsk

ISBN-10 82-17-00038-7
ISBN-13 978-82-17-00038-9
ISSN 0809-8654

www.bioforsk.no

Bioforsk:

Trygg matproduksjon, rent miljø og økt verdiskapning basert på langsiktig ressursforvaltning

- Lokalisert over hele Norge
- Organisert i sju sentra
- 500 medarbeidere
- Omsetning 320 mill. kr

Bioforsk, Fr. A. Dahlsvei 20, 1432 ÅS
Tlf. 64 94 70 00
Faks. 64 94 70 10
post@bioforsk.no